

Список використаних джерел: 1. Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: інструкція від 30.11.1999 р. № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99?lang=ru>. 2. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання»: Наказ Міністерства фінансів України від 31.01.2000 р. № 20. URL: <https://zakon.help/law/20>. 3. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам»: Наказ Міністерства фінансів України від 28.10.2003 р. № 601. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/z1025-03>. 4. Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: Наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014 р. № 879. URL: <https://xn--80aagahqwiybe8an.com/minfin-ukrajini/nakaz-vid-02092014-879-pro-zatverdjennya-308054.html>. 5. Забезпечення на оплату відпусток. *Податки та бухгалтерський облік*. Квітень 2017. № 32. URL: <https://i.factor.ua/journals/nibu/2017/april/issue-32/article-26748.html>. 6. Бразілій Н. М., Крот Ю. М. Особливості нарахування та обліку відпускних в сучасних умовах господарювання. *Причорноморські економічні студії*. 2019. Вип. 39(2). С. 89-93.

УДК 657

Н. В. Дутова, канд. екон. наук, доцент кафедри обліку аналізу і аудиту

В. І. Борачук, здобувач вищої освіти спеціальності «Облік і оподаткування»

Донецький національний університет імені Василя Стуса, м. Вінниця, Україна

СЕРТИФІКАЦІЯ БУХГАЛТЕРІВ – ІНСТРУМЕНТ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ ДО ЄС

Ключові слова: облік, сертифікація, міжнародні стандарти фінансової звітності.

Після підписання в березні 2014 р. Угоди про асоціацію між Європейським Союзом та Україною держава взяла на себе зобов'язання адаптувати вітчизняну систему бухгалтерського обліку, звітності та контролю до міжнародних стандартів. Сьогодні більшість бухгалтерів-практиків замислюються про підвищення кваліфікації та сертифікацію, адже багато компаній складають звітність не тільки за П(С)БО, а й МСФЗ, які стали частиною українського законодавства.

Значну увагу дослідженням сертифікації бухгалтерів приділили В. М. Жук, А. І. Фаріон, Л. О. Кирильєва, І. Б. Чернікова. Однак це питання є надалі відкритим, адже сертифікація бухгалтерів в Україні неоднозначно сприймається в суспільстві та не є обов'язковою, що зумовлює доцільність подальших досліджень проблеми сутності та організаційних аспектів сертифікації.

Процес інтеграції України до європейського ринку потребує уніфікації правил та вимог до стандартів із бухгалтерського обліку та фінансової звітності суб'єктів господарювання на рівні країн ЄС, зближення законодавства України з правовими положеннями ЄС. Міжнародні стандарти фінансової звітності є сполучною ланкою в сучасному світі для отримання об'єктивної інформації про фінансовий стан підприємства, оскільки для реалізації будь-якого економічного рішення необхідно розуміти фінансовий стан підприємства. Зміни до Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність», що відбулися у 2018 р., поставили за мету привести положення основного бухгалтерського Закону у відповідність із законодавством ЄС [1]. Але необхідно визнати, що зміни в бухгалтерському обліку формуються не лише під впливом формальних інститутів. У цих умовах важливим є розвиток регуляторних, контролюючих інститутів, інститутів науки, методології та відповідної освіти. Для запровадження МСФЗ на підприємстві необхідна наявність спеціалістів із відповідним знанням. Це стосується також спеціалістів державних та незалежних органів, на яких покладається контроль правильності застосування стандартів та достовірності даних фінансової звітності. Однією з головних проблем реформування бухгалтерського обліку в Україні є невідповідність системи післядипломної освіти бухгалтера загальноприйнятим міжнародним принципам і стандартам, які розроблено Міжнародною Федерацією Бухгалтерів.

Основним показником, який може підтвердити кваліфікацію та професійну підготовку працівника в бухгалтерській сфері, є відповідний сертифікат, що допомагає підвищити довіру закордонних інвесторів та бізнес-партнерів. Бухгалтерська сертифікація підтверджує передусім знання стандартів обліку – МСФЗ, НП(С)БО, GAAP USA тощо. Процедура сертифікації здійснюють громадські бухгалтерські організації (асоціації, федерації), а не державні органи. Кожна така організація розробляє власну систему підготовки, обирає дисципліни для навчання.

У світі існує багато різноманітних програм сертифікацій, але в Україні найпоширенішими є CAP (Certified Accounting Practitioner), CIPA (Certified International Professional Accountant), ACCA (Association of Chartered Certified Accountants), НСБУ (Національна сертифікація бухгалтерів України), CAPA (Certified agricultural professional accountant). Вони призначені для підтвердження кваліфікаційного рівня спеціаліста (бухгалтера). Загалом тривале навчання, а потім вдале складання іспитів та отримання відповідного сертифіката чи диплома підтверджують професійні знання та навички, вміння спеціаліста застосовувати досвід на практиці. Для цього є обов'язковими знання англійської мови, МСФЗ, а також особливостей права й оподаткування. Чинні нормативні документи не зобов'язують бухгалтерів сертифікуватися. Проте підприємства мають право встановити таку вимогу в посадовій інструкції бухгалтера. Вимагати наявності сертифіката можуть і засновники підприємства (здебільшого іноземні).

Найпопулярнішими програмами сертифікації в Україні є CAP / CIPA. Іспити за програмою CIPA є єдиними для всіх країн-учасниць програми, за винятком дисципліни «Податки і право», яка формується окремо для кожної з країн-учасниць і ґрунтується на національному законодавстві та оподаткуванні. Іспити CIPA є суворими і надійними. Вони адмініструються незалежною екзаменаційною мережею CIPAEN. Успішне складання іспитів за програмою CIPA є головною вимогою для отримання сертифікатів CAP та CIPA [2].

Особа, що отримала сертифікат, зобов'язана за три роки підвищувати свою кваліфікацію (не менш 120 годин) і надавати всі дані про це професійній організації. У разі недотримання цієї вимоги кваліфікація фахівця ставиться під сумнів, та, відповідно, сертифікат втрачає чинність.

Правові принципи регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності в Україні визначає Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність». Цим Законом не передбачені вимоги щодо наявності в бухгалтера відповідної сертифікації. У Довіднику кваліфікаційних характеристик професій для головного бухгалтера, бухгалтера не передбачено норм щодо підвищення кваліфікації з метою отримання відповідного сертифіката МСФЗ [3].

З іншого боку, підвищення бухгалтерами власної професійної кваліфікації та отримання відповідного сертифіката в сучасних умовах є необхідним. Проходити навчання, перепідготовку, підвищення кваліфікації та отримувати сертифікат спеціаліст може й за власним бажанням. Вимоги щодо наявності відповідного сертифіката і підготовки можуть передбачатися Колективним договором та умовами атестації бухгалтера конкретного підприємства.

В Україні проблема сертифікації бухгалтерів залишається і надалі відкритою, оскільки не всі підприємства та компанії мають спроможність фінансувати програми навчання для підвищення кваліфікації бухгалтерів та отримання сертифікатів. Наприклад, вартість навчання за 1 дисципліну в ACCA (DipIFR) – рос. становить 800-1400 \$, у CIPA (проф.) рос. 300-500 \$.

Також проблемою є сам підхід до організації навчання, оскільки за міжнародними стандартами вища освіта для професійної діяльності бухгалтера не вимагається, достатньо освіти спеціаліста, наявність сертифіката, а також постійне підвищення кваліфікації. А в Україні базова вища освіта є обов'язковою, а наявність сертифіката, а також постійне підвищення кваліфікації – необов'язковими.

Глибокі знання в будь-якій галузі потребують не лише вищої освіти, а і прагнення до самовдосконалення, професійного розвитку, практичної діяльності й постійної самоосвіти, які гарантують результат. Сертифікація бухгалтерів в Україні є невід'ємною складовою гармонізації національного бухгалтерського обліку з провідними системами у світі, сприяє підвищенню кваліфікації та зростанню престижу професії. Бухгалтерський облік відіграє важливу роль в економіці країни, а він буде ефективним, якщо гарантією достовірності облікової інформації стане впровадження обов'язкової процедури сертифікації облікових працівників.

Список використаних джерел: 1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>. 2. CAP / CIPA в Україні. URL: <http://capcipa.ua>. 3. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників: Наказ Міністерства праці та соціальної політики України від 29.12.2004 р. №336. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0336203-04>.